

IRAUPEN
LUZEKO ZAINKETAK
PERTSONALIZATZEKO
JARDUNBIDE EGOKIEN
AINTZATESPENAK

JARDUNBIDE EGOKIA: **“EGUNEROKO BIZITZAKO JARDUEREN ESPAZIOA”** BIRFORMULATZEN DUGU, EGUNEKO OSPITALEAN, GAIXOTASUN MENTALA DUTEN PERTSONENTZAT, ARGIA FUNDAZIOAN, SUSPERTZEKO BALIABIDEA DEN ALDETIK.

ARGIA FUNDAZIOA

B ARDATZA: EGUNEROKO BIZITZA ESANGURATSUA

JARDUNBIDE EGOKIAREN DESKRIBAPENA:

Eguneko Ospitaleko “laneko jardueren espazioa”ren helburua (97 erabiltzaile) erabiltzailea bere egoeretara hobeto egokitzea zen. Suspertzeari egitura hau ematen zion: denboraren erabilera, arauak eta jarduerak, gaitasunak garatzeko (lanekoak/okupazionalak eta kognitiboak), pertsonen arteko harremanak bultzatzeko eta bizi-baldintzak ziurtatzeko. Aldi berean, proiektu pilotu baten helburua erabiltzailearen protagonismoa, haren bizi-proiektuaren garapena eta erreferentziatzeko profesionalarekiko harremana sustatzea zen. Proiektu horrek eragin handia izan zuen laneko jardueren gunearen antolaketan eta inplikaturako pertsonen, erabiltzaileen eta profesionalen itxaropenetan. Parte-hartze handiagoko eskaerak sortu ziren (altzarien erosketan iritzia ematea, arauak aldatzea...), antolamendurako egitura zurrunarekin talka egiten zutenak.

2017an, espazio hori birplanteatu genuen: gutxienez, zein “klub sozial”ean ikasitakoa aplikatuko dugu hemen (bazkideen batzarrean oinarrituta bideratuta). Hala, Bizi Kalitatearen eta Suspertzearen ereduarekin bat datorren “jarduera” birdefinitzen dugu, eta, orain, hauxe bilatuko dugu: baldintza egokiak ematea erabiltzaileak jardueraren protagonista den eta horregatik sarituta sentitzen den esperientziak bizi ahal izan ditzan, aurreko identitateari jarraipena eman diezaioten eta bere ahalduntzea ahalbidetu dezaten. Antolaketa-aldaketako prozesuari ekin genion, eta diseinu sozialeko ariketa gisa planteatu genuen, etengabe berrikusten ari zena. Bertan, inplikaturako eragile guztiek parte hartuko zuten: Argiaren eta Eguneko Ospitalearen zuzendaritzak, hezitzaileek, erabiltzaileek, talde teknikoak. Bi urtez, prozesua gidatzen duen batzorde batek gidatuta, jarduera-espazio hori birdefinitzeko lan egin dugu. Aldaketa-prozesua “espazioa”ren beraren baliabideetan oinarritzen da, hau da: Ospitalearen egitura, hezitzaileen taldea, haien ezagutza esperimentalak eta erabiltzaileak. Aldaketa lortzeko jardunbide egokiak identifikatzea eta sustatzea bilatzen du. Lan-tresna eragileen arteko erraztasunak, aitortzea, entzutea eta elkarrizketa dira.

- 1. fasea: **Aldaketa-prozesuari ekiteko testuingurua definitzea.** Jarduera-espazioaren funtzionamendurako proposamena egiten dugu, Bizitza-Suspertzearen Kalitate Ereduaren arabera: identitateari, norberarekiko gogobetetzeari eta bizi-proiektuari, eta, beraz, funtsean autodeterminatuari, lotutako “jarduera” ulertuko dugu.
- 2. fasea: **Aldaketa-prozesua abiaraztea, lehen erresistentziak eta lorpenak.** Hainbat jarduera-gune ezarri ditugu, erabiltzaileen batzar batekin antolatuta. Batzar horrek jarduerak diseinatu, antolatu eta ebaluatzen ditu hezitzaileen laguntzarekin. Horiek koordinatu egiten dira espazio guztiei estaldura emateko. Lehenengo aldaketak ikusi ditugu hezitzaileen jardunean: malgutasun handiagoa, entzutea, lankidetzak. Bestalde, erabiltzaileak jarduera esanguratsuak, rol berriak, elkarri laguntzeko egoerak, harreman berriak, elkarrizketa informalak eta gogobetetze maila oso handia garatzen hasten dira.
- 3. fasea: **Jardunbide berriak, ikaskuntzak ateratzea, berregokitzenak eta aldaketa finkatzea.** Jardunbide berriak sortzen dira eta antzinako kontzeptuak birkontzeptualizatzen dira: batzarrek hauexei buruzko erabakiak hartzen dituzte: arauak, dekorazioa, antolamendua eta jarduera berriak, eta baliabideak esleitzen dizkiote aukera bakoitzari; pertsona bakoitzak bere helburua (lorpen-maila)

ezartzen du jardueran. Hezitzaileek eskumenak transferitzen dizkiete erabiltzaileei, autokudeaketa helburu hartuta, eta zereginak eskuordetzen dituzte. Hezitzaileek bideratzaileen profila hartzen dute, eta erabiltzaileek, berriz, sustatzaile eta autokudeatzaileen profila. Egiatzatu dugunez, erabiltzaileek esparru gehiagotan parte hartzen dute, espazio guztietan mugitzen dira, jardueren kudeaketan inplikatzeko, rol esanguratsuak garatzen dituzte, laguntza-harremanak areagotzen dira eta gogobetetzeari eusten zaio.

- 4. fasea: **Prozesua ixtea**. Azken ebaluazioan arrakastaz nabarmendutako aldaketaren gakoak zehaztea, hau da: erabiltzaileei protagonismoa ematea jarduera esanguratsuak diseinatu, gauzatu eta ebaluatzean; rol esanguratsuak indartzea; batzar lotesleak erraztea; berdinen arteko laguntza sustatzea (elkarrekiko laguntza); malgutasuna eskaintzea; espazioen arteko koordinazioa.
- 5. Fasea: **Pandemia, murrizketak, jarduera-espazioa berriz irekitzea eta berreskuratzea**. Pandemiak eragindako murrizketek jardueren eremuan funtsezko elementu asko bideraezin bihurtzen dituzten mugak ekarri dituzte. Burbuila-taldeetan batzarrak egiten eta jardueretan parte hartzen jarraitu da. 2022an, espazio irekiak, batzar lotesleak eta erabiltzaileen parte-hartzea berrabiarazi genituen. Jarduera-eremuan egindako aldaketak bi urte eta erdi iraun du. Prozesu horretan, inbertsioak hauexek izan dira:
 - Antolamendurako harreman eta formatu berriak eraikitzen eta finkatzen emandako denbora.
 - Profesionalei laguntza eta prestakuntza ematea, gaitasun berriak gara ditzaten eta praktika berriak esperimenta ditzaten.
 - Parte-hartzaileen konfiantza alderdi guztien konpromisoan.

Hezitzaileen artean beldurrak eta erresistentziak sortu dira, zalantzak:

- Egokitasunari, proposamenen egokitasunari (asteroko batzarra) eta haien errealismoari buruz (gaixotasun mentala duten pertsonen “aldatzeko dituzten benetako aukerak”, “zaintzaren kalitatea” bermatzeko gidatu beharra).
- Berezitasunak (sexua, adina, interesak, parte hartzeko moduak) planteamendu orokorrean sartzeko moduari buruz.
- Hezitzaile-taldearen jardunari dagokionez: nola bermatu autokritika eta talde-ikaskuntza, nola erantzun aldi berean “jarduera-espazioa”ren eskaerei eta “erreferentzia-taldearen erreferentziazko profesional dinamizatzaileak” diren aldetik dituzten funtzioei.

Disfuntzionalitateak sortzen dira proposamenak abian jartzean. Batzar gainkargatuak, deitzeko zailtasunak dituzten beste batzarren aldean, eta oso aktibo eta efizienteak. Bilakaera desberdinak erabiltzaileen artean.

Erabiltzaileen artean ere sortzen dira erresistentziak:

- Pertsona batzuek zailtasunak/arbuiok dituzte beren erabakien gaineko kontrola/erantzukizuna beren gain hartzeko, eztabaidatzeko, lankidetzan aritzeko, inplikatzeko...
- Pertsona batzuek pasibotasunaren, arauen, programazioaren eta abarren eskaeraren alde egiten dute.

Azkenik, pandemiak eragin negatiboa du: hezitzaileak eta erabiltzaileak harreman-ohiturak galdu ditugu, erabiltzaileen protagonismoa indartzen dutenak eta kontrol ohiturak hartu ditugu.

Prozesuak inplikaturako alderdien erritmoak errespetatzen ditu, entzutea eta elkarrizketa irekia sustatzen dira. Taldeari kanpoko bideratzaile batek laguntzen dio, eta etengabeko prestakuntza-euskarria du bideratzeari eta Suspertze Ereduari dagokienez. Inplikaturako pertsonenganako konfiantza, bideratzailea, hezitzailea edo erabiltzailea, prozesu osoan hazten den elementu erabakigarria da.

Laneko metodoa hauxe da: norberaren balioa eta ekarpena erraztea, prestatzea, entzutea, elkarri aitortzea, indarguneak indartzera bideratutako elkarrizketa irekia, eta azken helburutik, argi eta garbi adostua eta definitua, gaur egungo dinamikari bultzada ematea.

- **BERRIKUNTZA.** Jardunbide egokia sortzeko, egiaztatu behar da “laneko jardueren espazioa” gaixotasun mental mugatzailearen ikuspegi batean oinarritzen dela, eta gaixotasun hori pairatzen duten pertsonak nahitaez mendeko pertsonak direla, zainduak izatea beste aukerarik barik. Horren aurrean:

Gaixotasun mentala duen pertsonaren ikuspegi berria proposatzen du, ahalduntzen dena eta aukerak eskaintzen dituen etorkizuna bilatzean eraikitzen dena.

Eredu tradizionalak alde batera utzi eta okupazio “esanguratsu” batera bideratzen da. Okupazio horrek aurreko nortasunari jarraipena ematen dio, eta harremanetarako eta lanerako aukera egokiak eskaintzen ditu, zentzua dutenak eta ongizatea sortzen dutenak.

Profesionalek eta erabiltzaileek birdefinitu dugu gaixotasun mentala duen pertsonaren kontzeptua (orain: artisaia, kirolaria, idazkaria), profil profesionalak eta laguntza-harremana birdefinitu ditugu, eta espazioen antolamendua ere bai.

- **TRANSFERIGARRITASUNA.** Oso ondo egiaztatutako pentsamendu-ildoei jarraituz egin da esperientzia. Hauexek dira: Suspertze eredua, diseinu sozial iteratiboa, coaching-a antolamendua aldatzeko. Zehazki, hauek dira arrakasta ahalbidetu duten eta errepikagarria izatea bermatzen duten elementuak:

Aldaketa adostasunean oinarrituta planteatzen da, eta zuzendaritzako estamentuen babesa du. Parte hartzeko ariketa bat da.

Guztiek hartzen dute arriskua, batez ere hezitzaileek, ebaluazioa eta autoebaluazioa ikaskuntzarako eta etengabeko hobekuntzarako elementua den aldetik sartu baitituzte, akatsaren arriskua eta, ondorioz, berriro hasteko arriskua, eta horrek ekarri duen profesionaltasuna jendaurrean azaltzea. Erabiltzaileek ere arriskuak hartu dituzte proposamen berriei konfiantza eman dietenean, eta aldaketetan inplikatu dira, mingarriak ez badira ere, beren esperientziarekin gutxienez hausle izan direnak.

Etorkizunean konfiantza izateko ariketa bat da, Suspertze Ereduren argitan. Gutako bakoitzarentzat desiragarria eta itxaropentsua den jarduera-espazio baten ikuspegiak ontasun- eta trakzio-irizpideak erabili ditu prozesu osoan. Hala, errealitate mugatzailea deskribatzen duten aldaketarako erresistentziak geldiarazi ditu, mendeko pertsonena.

Aldaketa iraupen luze prozesua den aldetik planteatzen da. Horri esker, eragile bakoitzak denbora izan du bere erritmoan eboluzionatzeko, aukera desberdinak probatzeko eta, azkenik, guztien artean egokienak hautatzeko. Denbora luze horri esker, gure artean komunikatu ahal izan gara, indarguneak eta baliabideak identifikatu eta garatu ahal izan ditugu, helburuari begira.

Aldaketa-prozesu osoa gainbegiratzen duen batzordeak, astero hasieran, gero hiru astean behin, espazioetan eta beste profesional batzuekin izandako jardueren eta gorabeheren erregistroak berrikusten ditu; ikaskuntzak ateratzen ditu eta planteamendua birformulatzen du. Sei hilean behin, prozesua ebaluatzen da; azken ebaluazioak lorpenak identifikatzen ditu, eta funtzionamendu autonomoaren gakoak definitzen ditu. Azterketa honetan, alderdi kualitatiboak eta kuantitatiboak uztartu ditugu, hauexek kontuan hartuta:

- Hezitzaile-taldearen autokudeaketa areagotzea. Gaitasunak hobetzea.
- Batzarren dinamikak hobetzea: parte-hartzaileagoak, autogestionatuagoak, proposamen landuagoekin. Prestakuntza eta konplexutasun handiagoa erabiltzaileek betetzen dituzten roletan. Erabiltzaileek jardueretan parte hartzea (diseinua, antolaketa, ebaluazioa) konplexuagoa eta landuagoa izatea. Konplexutasun handiagoa erabiltzaileek adierazten duten gogobetetasunean.
- Jarduera-neurriak: pertsona bakoitzeko rolen batez bestekoa, jarduera partaidetuen ehunekoa, batzarrean parte hartzeko aukerak betetzea.

EMAITZAK ETA ERAGINA:

ERABILTZAILERAK	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Erabiltzaileek diseinatutako eta ebaluatutako jarduerak	% 67,90	% 57,81	% 77,23	% 88,33	% 26,99	% 80,66	% 84,02
Batzarrak egiteko ratioa (2022an desagertua)			% 85,26	% 75,00	% 32,64	% 85,76	
Batzar lotesleen ratioa (Balioesten duena: erabakien izaera LOTESLEA)							% 59,79
Rol esanguratsuak erabiltzaile bakoitzeko		1,20	2,24	3,07	1,49	5,97	8,45
Erabiltzailearen gogobetetzea jasotzen duen laguntzarekin.	7,82	8,39	7,85	7,83		7,69	7,51

Datuek joera positiboa erakusten dute (2020ko pandemiaren eragina alde batera utzita). 2017an, aldaketaren hasieran, gogobetetasunak 7,5eko mailari eusten dio, eta hori arrakastatzat hartzen dugu, epaitzen duenaren iritziarekiko mendekotasun handia duelako, eta goranzko bilakaera izaten dute jarduera-espazioan aurkitzen dituzten aukera gero eta handiagoen arabera: batzar lotesleak, protagonismoa jardueretan, rol esanguratsuak.

Profesionalak, gogobetetze-inkesta bi urtean behin	2017	2019	2021
Argiak planteatzen dizkidan erronka profesional berriak onartzeko behar den denbora eta laguntza jasotzen ditut	6,18	6,55	5,95
Beharrezko prestakuntza jasotzen dut Argiak planteatzen dizkidan erronka profesional berriak nire gain hartzeko (adibidez, arreta-ereduaren aldaketa, pilotuak...)	6,06	7,82	
Argia erabiltzen dutenei kalitatezko zerbitzua eskaintzen diegu (arreta, azpiegitura...)	7,29	7,09	7,68

Erronkak onartzeko jasotako laguntzekiko gogobetetasunak gora egin du eta behera egin du hitzarmen kolektiboa negoziatzeko unearekin bat etorriz; zerbitzuaren kalitateari dagokiona, berriz, handitu egin da.

Erabiltzaileek espazio adiskide bat hautematen dute. “Jarduera” nozioak “terapeutikoa” izatea alde batera utzi du, eta “esanguratsua” izatearen inguruan egituratzen da. Eguneko ospitaleko jarduera-espazioan, erabiltzaileek ordutegiak eta jarduerak antolatzen dituzte, beren interes, lehentasun, erritmo, ohitura eta harreman esanguratsuetatik abiatuta, eta, hala, jarraipena ematen diote lehengo identitateari; harremanetarako eta lanerako aukera egokiak aurkitzen dituzte, zentzuz, eta ongizatea sortzen diete. Bideratzaileen eta erabiltzaileen arteko erlazioa da elementu eraikitzailea.

Pentsamoldea aldatu egin da. Bideratzaileek honela definitzen dute beren funtzioa: beren jardunean eta jardueretan etorkizun desberdina irudikatzea (erantzukizunen, errutinen eta erabiltzaileekiko harremanen aldaketak). Elkarriketa irekia, aurrera egiteko indarguneak identifikatzera eta ikaskuntzara bideratua, bideratzaile-taldearen hazkundearen giltzarri gisa txertatzen da.

Pandemiaren ondoren, bideratzaileak eta erabiltzaileak gai dira ongizate-aukerak aurkitzen dituzten jarduera-espazio bat berreraikitzeko.